

plegingen, visites. Maar jullie zijn kleine menschen. Kleine, vooze menschen, jullie zijn gestorven, gestikt, in dit fraai gepleisterde graf." —

Er gebeurt iets met Tervooren, dat uiterst zelden met hem geschiedde, — hij zet zijn bril af, en hij staart Clara sprakeloos aan, met de onthutste grijze oogen.

— „Clara,” zegt hij dan, met gedempte stem. „Allemaal, kleine vooze menschen. Wil je mij daar dan ook in begrijpen? Heb je dan geen achting, geen waardeering?.... Clara, je houdt toch van mij.”

Hij zegt het opeens, als een jongen, die een blauwtje loopt. Hij is al zijn bravour, al zijn vormenslaafschheid, al zijn zelfbewustzijn kwijt. —

Waar is hij nu, de richter en de redder, de gevolmachtigde van den burgemeester? —

En Clara wordt onder dat alles bedachtzaam.

„Och Frans,” zegt ze dan, met een moederlijk medelijden, dat in den nameloozen weemoed van dien middag over haar komt, — „och Frans, wij zijn het samen begonnen, het leek wel mooi, zoo in het begin, — ik was nog een erg kind, nietwaar, en jij was wel lief voor mij. — Maar er is in al die jaren niets veranderd, wij zijn naast elkaar gegaan, en het is geworden als een zwijgende gewoonte.”

„Frans, nu voel ik het opeens, nu er eindelijk iets van bewogenheid tusschen ons komt. We hebben niet meer met elkaar gepraat, in hoeveel tijd niet. Ik heb naast je geleefd, — met andere verlangens.” Dan zegt ze droomerig, en met afgewenden blik: „Mijn verlangens gaan ver van hier, — ik had het zoo gehoopt eerst, omdat jij van buiten kwam, dat je me mee zou hebben genomen, — maar jij versteende, — zooals alles hier versteent, jij werd.... een stuk Loftinge.”

„Wat moet het nu?” vraagt hij, hulpeloos. Hij valt van de hoogte van zijn carrière-makerij opeens in zijn nietige zelf terug. Hij voelt het, hoe heel het verstandelijk gebouw van zijn leven ineenzakt in dit onverhoedsche, verradelijke uur. Hij staat voor een moeilijkheid, die hij niet heeft kunnen berekenen. Alles zinkt weg, de grootheid van de familie, waaraan hij zich had vastgetrouwd, het veilige gevoel van Clara's bezit, dat, ondanks haar grillen, als een rustige zekerheid had gelegen, diep in zijn wezen. — „Clara,” zegt hij dan, bijna voor zichzelf alleen, en in zijn wanhoop vindt hij opeens de grootheid om de dingen zoo te zien zooals ze zijn: „Clara, heb ik dan een slachtoffer gemaakt?” —

Maar ook zij is verdrietig. Het is haar alsof ze iets gebroken heeft, een waan,.... en een hart, waarvoor ze nu eerst deernis krijgt, nu het zoo naakt en arm aan haar verschijnt.

„Och Frans, laten we er maar niet langer over praten. Laten we van alles maken wat er van te maken is. Ik weet het nu wel, ik zie het nu wel, mijn lot ligt hier.... Maar je moet vader leren begrijpen. Je moet goed voor vader